

Гурський Артем Сергійович,
аспірант кафедри ка- менеджменту, бізнесу і
адміністрування, Харківський національний
економічний університет імені Семена Кузнеця

Gurskiy Artem, PhD student Business and
Administration Department, Simon Kuznets Kharkiv
National University of Economics,
<https://orcid.org/0009-0006-7855-2843>

**ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ІНСТРУМЕНТА
БОРЬБИ З БЕЗРОБІТТЯМ
RESEARCH ON THE PHENOMENON OF SOCIAL ENTREPRENEURSHIP AS A TOOL FOR
COMBATING UNEMPLOYMENT**

Гурський А. С. Дослідження феномену соціального підприємництва як інструмента боротьби з безробіттям. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2025. Том 10. № 1. С. 117 – 121.

Gurskiy A. Research on the phenomenon of social entrepreneurship as a tool for combating unemployment. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2025. Volume 10. № 1, pp. С. 117 – 121.

У статті досліджено феномен соціального підприємництва як інструменту боротьби з безробіттям. Проаналізовано сутність соціального підприємництва, його ключові особливості та вплив на ринок праці. Розглянуто світовий досвід розвитку соціальних підприємств та їх роль у створенні робочих місць для соціально вразливих категорій населення. Визначено основні бар'єри для розвитку соціального підприємництва в Україні, зокрема законодавчі обмеження, недостатнє фінансування та низьку поінформованість населення. Запропоновано механізми підтримки соціальних підприємств на рівні державної політики, що включають розробку спеціальних програм фінансування, податкові пільги та освітні ініціативи. Обґрунтовано необхідність розвитку соціального підприємництва як складової інклюзивного економічного зростання. Зроблено висновок, що активна підтримка цього сектору сприятиме зниженню рівня безробіття, підвищенню соціальної згуртованості та розвитку місцевих громад.
Ключові слова: соціальне підприємництво, безробіття, ринок праці, інклюзивна економіка, державна підтримка.

This article explores the phenomenon of social entrepreneurship as an effective tool for combating unemployment, particularly among socially vulnerable groups. Social entrepreneurship is a form of economic activity combining business strategies with a social mission, aiming to create sustainable employment and foster financial stability. The article examines the global experience of social entrepreneurship, highlighting its role in job creation, social integration, and regional development. A comparative analysis of different models of social enterprises is conducted, demonstrating their effectiveness in addressing labor market imbalances and supporting marginalized populations such as people with disabilities, internally displaced persons, young professionals lacking work experience, and individuals over 50 years old who face employment discrimination. The study identifies the main barriers to developing social entrepreneurship in Ukraine, including legislative constraints, lack of financial incentives, and low public awareness of the benefits of social enterprises. These challenges hinder the sector's growth and limit its ability to serve as a key mechanism for reducing unemployment. The article emphasizes the need for comprehensive state support, including developing legal frameworks, access to preferential financing, and targeted tax benefits. It also highlights the importance of educational programs to increase awareness of social entrepreneurship among business professionals, policymakers, and the public. The study suggests integrating social entrepreneurship into national employment strategies can significantly reduce unemployment and enhance social cohesion. Developing mechanisms for institutional support, increasing access to financial resources, and improving the visibility of social enterprises, governments, and international organizations can strengthen the role of social entrepreneurship in economic recovery and social welfare. The article concludes that social entrepreneurship addresses unemployment and is a powerful tool for creating a more inclusive and resilient economy.

Keywords: social entrepreneurship, unemployment, labor market, inclusive economy, government support, social innovation, economic stability.

Вступ

Безробіття є однією з ключових соціально-економічних проблем, що негативно впливає на добробут населення, економічну стабільність та рівень соціальної інтеграції. Традиційні підходи до вирішення цієї проблеми, такі як державні програми зайнятості, субсидії або стимулювання великого бізнесу до створення робочих місць, не завжди дають очікувані результати, а особливо для соціально вразливих категорій населення.

Соціальне підприємництво як форма господарської діяльності, що поєднує бізнес-стратегії з соціальною місією, може стати ефективним інструментом боротьби з безробіттям. Воно дозволяє створювати сталі робочі місця, сприяти професійній реабілітації вразливих груп та розвивати регіони з низьким рівнем економічної активності. Однак у багатьох країнах, зокрема в Україні, соціальне підприємництво ще не набуло достатнього розвитку через низку бар'єрів, серед яких відсутність законодавчого регулювання, фінансові обмеження та низька обізнаність населення.

Таким чином, постає необхідність дослідження ролі соціального підприємництва у зниженні рівня безробіття, визначення його ефективних моделей, а також розробки заходів щодо підтримки та стимулювання розвитку соціальних підприємств у контексті вирішення проблеми зайнятості.

Проблематика соціального підприємництва, особливо його роль у боротьбі з безробіттям, є важливим напрямом сучасних наукових досліджень. Значний внесок у вивчення цього явища зробили як вітчизняні, так і зарубіжні дослідники. Зокрема, С. Бойда у своїй роботі [3] розглядає соціальне підприємництво як ефективний інструмент для вирішення соціальних викликів у посткризових умовах, наголошуючи на його здатності створювати робочі місця та стимулювати економічне відновлення. В. М. Ільченко та В. О. Пістунова [4] акцентують увагу на фінансових можливостях, які є ключовими для забезпечення стабільного функціонування соціальних підприємств, здатних знижувати рівень безробіття.

У цьому ж контексті С. Міщенко [5] визначає соціальне підприємництво як дієвий механізм подолання безробіття через створення інклюзивних робочих місць, доступних для соціально вразливих категорій населення, таких як молодь, люди з інвалідністю чи внутрішньо переміщені особи. Робота О. С. Другової [6] підкреслює зв'язок між соціальним підприємництвом і сталим розвитком, де зайнятість відіграє одну з ключових ролей. Колектив авторів, серед яких А. А. Свинчук, А. О. Корнецький, М. А. Гончарова, В. Я. Назарук, Н. Є. Гусак та А. А. Туманова [7], пропонує практичні напрями розвитку соціального підприємництва в Україні, включаючи його використання для боротьби з безробіттям на місцевому рівні.

Дослідження О. В. Фарат і В. В. Косовської [9] зосереджується на викликах, з якими стикнулися соціальні підприємства під час пандемії, зокрема у сфері збереження робочих місць.

Незважаючи на прогрес у дослідженні соціального підприємництва, залишається низка невирішених питань, пов'язаних із його впливом на зниження рівня безробіття, фінансовою стабільністю підприємств та ефективністю існуючих моделей управління. Відсутність чіткої законодавчої бази та недостатня державна підтримка гальмують розвиток соціального підприємництва як інструменту подолання безробіття в Україні. Тому забезпечення сприятливих умов для розвитку цього сектору є ключовим завданням, адже воно може значно покращити ситуацію на ринку праці та сприяти соціально-економічній стабільності.

Формулювання цілей статті

Метою статті є аналіз соціального підприємництва як інструменту боротьби з безробіттям, визначення його впливу на ринок праці та окреслення перспектив розвитку цього сектору в умовах сучасної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження

Рівень соціально-економічного розвитку будь-якої країни тісно пов'язаний із ситуацією на ринку праці, оскільки саме зайнятість населення визначає можливість забезпечення його життєвих потреб.

Соціальне підприємництво відіграє важливу роль у вирішенні проблем зайнятості, особливо серед соціально вразливих категорій населення. Воно спрямоване на створення інклюзивних моделей працевлаштування, які враховують потреби різних груп. Серед основних напрямів діяльності соціальних підприємств є забезпечення роботою осіб з інвалідністю, ветеранів, внутрішньо переміщених осіб та молоді, яка не має професійного досвіду. Ці категорії населення часто стикаються з труднощами у працевлаштуванні через дискримінацію, недостатню кваліфікацію або відсутність адаптованих умов праці. Соціальні підприємства також мають значний вплив на регіони з високим рівнем безробіття, де традиційний бізнес не здатен створити достатню кількість робочих місць. У таких регіонах соціальне підприємництво не лише забезпечує роботою місцеве населення, але й сприяє загальному економічному розвитку через створення нових економічних ініціатив [4–6].

Окремо слід відзначити екологічно та соціально відповідальні напрями діяльності, які є важливим елементом соціального підприємництва. Такі підприємства займаються переробкою відходів, екологічним виробництвом та розвитком етичної моди, що відповідає сучасним тенденціям сталого розвитку та підвищує їхню соціальну цінність [7]. Загалом діяльність соціальних підприємств сприяє

зниженню рівня безробіття, вирішенню соціальних проблем і формуванню інноваційної економіки, орієнтованої на інклюзивний розвиток.

Безробіття (як соціально-економічне явище) свідчить про низький попит на робочу силу та невикористання потенціалу економічно активного населення. В Україні проблема безробіття набуває особливої гостроти, адже ринок праці перебуває в умовах структурних змін та нестабільності. За офіційними даними державної служби зайнятості, протягом тривалого часу в країні спостерігається суттєве зниження попиту на робочу силу, що створює додаткові виклики для економіки та суспільства (рис. 1).

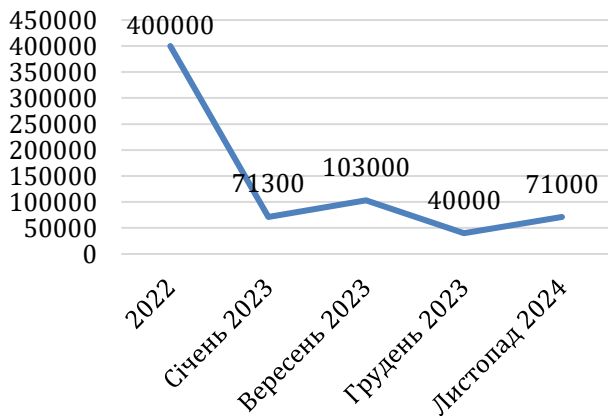

Рис. 1. Динаміка кількості вакансій, наданих роботодавцями до Державної служби зайнятості України у 2022–2024 рр.

Джерело: побудовано на основі [1; 2]

Соціальне підприємництво є важливим інструментом для вирішення соціально-економічних проблем, зокрема безробіття. На відміну від традиційного бізнесу, який орієнтований переважно на отримання прибутку, соціальне підприємництво поєднує комерційну діяльність із соціальною місією [9]. Воно сприяє створенню робочих місць для вразливих категорій населення, покращенню соціального клімату та стимулюванню економічного зростання.

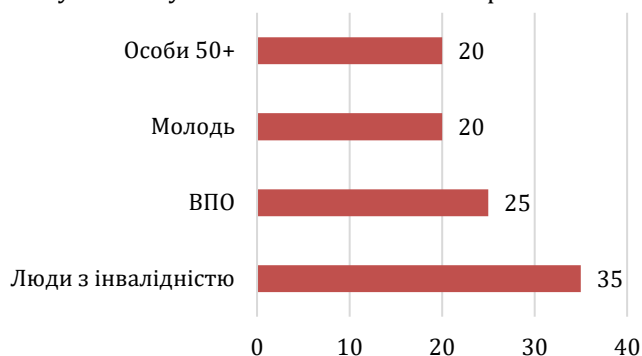

Рис. 2. Розподіл працевлаштування серед соціально вразливих груп населення, %
Джерело: побудовано на основі [1; 2]

Проведені дослідження показують, що розподіл працевлаштування соціальними підприємствами, дозволяє визначити ключові тенденції та особливості залучення різних категорій населення до ринку праці (рис. 2). Найбільшу частку працевлаштованих у соціальних підприємствах становлять люди з інвалідністю – 35%, що пояснюється адаптованими умовами праці та реабілітаційними програмами, які створюють такі підприємства. Це сприяє не лише забезпеченню зайнятості, а й соціальній інтеграції цієї групи населення. Значну частку серед працевлаштованих також становлять внутрішньо переміщені особи – 25%, що є свідченням того, що соціальні підприємства відіграють важливу роль у процесі адаптації цієї категорії населення до нових умов. Враховуючи соціально-економічні виклики, з якими стикаються ВПО, соціальні підприємства створюють робочі місця, що допомагають мінімізувати негативні наслідки вимушеного переселення. Молодь також представлена серед працевлаштованих – 20%, що підтверджує роль соціального підприємництва у професійному становленні молодих фахівців. Оскільки багато молодих людей мають труднощі з першим працевлаштуванням через відсутність досвіду, соціальні підприємства надають можливості для розвитку необхідних навичок та поступової адаптації до ринку праці. Крім того, серед працевлаштованих значну частку займають особи віком 50+, які також складають 20% загальної кількості працевлаштованих. Ця категорія населення часто стикається з дискримінацією під час пошуку роботи, а соціальні підприємства забезпечують можливість їх професійної реалізації, що особливо актуально в умовах демографічного старіння населення. Проведений аналіз підтверджує, що соціальне підприємництво є ефективним механізмом інтеграції вразливих груп на ринок праці, що має важливе значення для соціально-економічного розвитку країни. Використання отриманих результатів може сприяти вдосконаленню державної політики у сфері зайнятості, розробці програм підтримки соціальних підприємств та формуванню стимулюючого середовища для їх розвитку. Це своєю чергою дозволить не лише знизити рівень безробіття серед вразливих категорій населення, а й сприятиме загальному економічному зростанню та соціальній згуртованості.

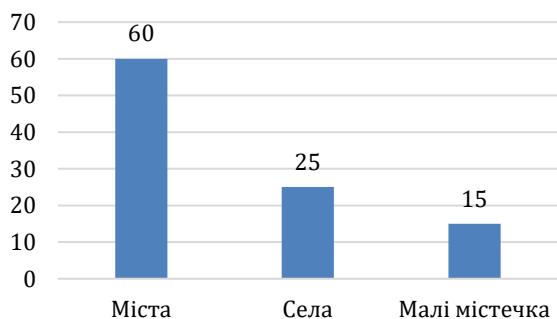

Рис. 3. Розподіл кількості соціальних підприємств за типом населених пунктів
Джерело: побудовано на основі [1; 2]

Найбільша кількість підприємств зосереджена в містах, де функціонує 60 підприємств. Це може бути пояснено високою концентрацією економічної активності, доступом до ресурсів, розвинутою інфраструктурою та більшою кількістю кваліфікованих кадрів (рис. 3).

У сільській місцевості кількість підприємств значно менша – 25. Це може бути пов'язано з обмеженим доступом до інфраструктури, низькою купівельною спроможністю населення та меншою кількістю кваліфікованої робочої сили.

У малих містечках ситуація ще складніша – тут функціонує лише 15 підприємств. Обмежені можливості для розвитку бізнесу можуть бути пов'язані з недостатньо розвинутою інфраструктурою, невеликою кількістю населення та низьким рівнем інвестиційної привабливості.

Загальний аналіз свідчить про необхідність розвитку підприємництва в сільській місцевості та малих містах шляхом стимулювання інвестицій, покращення доступу до фінансових ресурсів, а також створення умов для економічної активності. Це дозволить забезпечити більш рівномірний розподіл підприємств та сприятиме збалансованому економічному розвитку країни.

Проблеми, з якими стикаються підприємства, та їх розподіл за ступенем значущості представлено на рис. 4.

Найбільш критичною проблемою виявилось фінансування, яке стосується значної частки підприємств. Відсутність доступу до необхідних фінансових ресурсів, таких як кредити, інвестиції чи грантові програми, суттєво ускладнює можливості розвитку бізнесу, впровадження інновацій та забезпечення стабільної діяльності. Другою за важливістю проблемою є законодавчі бар'єри, які часто стають перепорою для ефективного функціонування підприємств. Складність у проходженні

адміністративних процедур, нерівні умови для конкуренції, а також часті зміни у законодавстві створюють додаткові ризики для бізнесу [10]. Третя за значущістю проблема полягає у недостатній обізнаності підприємств щодо сучасних бізнес-практик, нових ринкових можливостей, доступних державних чи міжнародних програм підтримки, що обмежує їхню конкурентоспроможність. Найменш критичною, проте важливою, є проблема кадрових ресурсів. Недостатня кількість кваліфікованих працівників, пов'язана з трудовою міграцією або недосконалістю системи професійної освіти, створює перешкоди для ефективного функціонування підприємств, особливо в умовах швидкої зміни технологій. Сукупність зазначених проблем свідчить про необхідність розробки комплексних програм підтримки підприємств, які передбачають доступ до фінансування, спрощення регуляторних процедур, покращення системи професійної освіти, а також підвищення рівня поінформованості підприємців про можливості розвитку. Подолання цих викликів дозволить створити сприятливе середовище для функціонування бізнесу, забезпечити його стабільність та сприяти економічному зростанню.

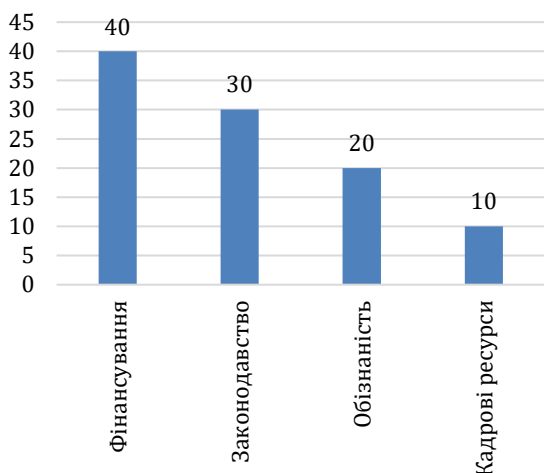

Рис. 4. Відсоток підприємств, які стикаються з основними проблемами, %
Джерело: побудовано на основі [1; 2]

Соціальне підприємництво займає важливе місце у трансформації ринку праці, забезпечуючи вирішення ключових соціально-економічних викликів сучасного суспільства. Його вплив проявляється у зниженні рівня безробіття завдяки створенню інклюзивних робочих місць, орієнтованих на соціально вразливі категорії населення. Особливої уваги заслуговує роль соціальних підприємств у підвищенні професійної компетентності працівників через реалізацію програм навчання та наставництва, які сприяють формуванню нових навичок та підвищенню кваліфікації.

Додатковим аспектом впливу соціального підприємництва є його здатність зменшувати навантаження на державний бюджет. Це досягається шляхом скорочення обсягів соціальних виплат за рахунок працевлаштування соціально вразливих груп, а також через збільшення податкових надходжень, що формує додаткові фінансові ресурси для держави. Таким чином, соціальне підприємництво виступає не лише засобом забезпечення зайнятості, але й інструментом, що сприяє гармонізації соціально-економічного розвитку держави [10].

Соціальне підприємництво (попри свою значущість у вирішенні соціальних і економічних проблем) стикається з численними викликами, які уповільнюють його розвиток і обмежують вплив на суспільство. Одним із ключових бар'єрів є відсутність чіткої законодавчої бази та недостатня державна підтримка, що створює невизначеність для підприємств цього типу та ускладнює їхню діяльність. Фінансові труднощі, зумовлені обмеженими можливостями залучення інвестицій, також є вагомим обмеженням для розвитку соціального підприємництва. Недостатня обізнаність суспільства про суть і можливості соціального підприємництва перешкоджає його популяризації та залученню нових учасників до цього сектору [11]. Для подолання зазначених проблем необхідно створити сприятливе правове поле, яке забезпечить чіткі правила функціонування соціальних підприємств і надасть їм доступ до пільгового оподаткування та грантових програм. Особливо важливо активізувати партнерство між державою, бізнесом і громадським сектором для реалізації спільних ініціатив, спрямованих на підтримку соціального підприємництва. Застосування комплексного підходу до вирішення цих викликів сприятиме ефективнішому використанню потенціалу соціального підприємництва в контексті сталого соціально-економічного розвитку.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Соціальне підприємництво (попри свою значущість у вирішенні соціальних і економічних проблем) стикається з численними викликами, які уповільнюють його розвиток і обмежують вплив на суспільство. Одним із ключових бар'єрів є відсутність чіткої законодавчої бази та недостатня державна підтримка, що створює невизначеність для підприємств цього типу та ускладнює їхню діяльність. Фінансові труднощі, зумовлені обмеженими можливостями залучення інвестицій, також є вагомим обмеженням для розвитку соціального підприємництва. Недостатня обізнаність суспільства про суть і можливості соціального підприємництва перешкоджає його популяризації та залученню нових учасників до цього сектору. Для подолання зазначених проблем необхідно створити сприятливе правове поле, яке забезпечить чіткі правила функціонування соціальних підприємств і надасть їм доступ до пільгового оподаткування та грантових програм. Особливо важливо активізувати партнерство між державою, бізнесом і громадським сектором для реалізації спільних ініціатив, спрямованих на підтримку соціального підприємництва. Застосування комплексного підходу до вирішення цих викликів сприятиме ефективнішому використанню потенціалу соціального підприємництва в контексті сталого соціально-економічного розвитку.

Література

1. Аналітична та статистична інформація. Державна служба зайнятості України. Веб-сайт. URL: <https://www.dcz.gov.ua/analytics/view>.
2. Центр Зайнятості Вільних Людей. Веб-сайт. URL: <http://czvl.org.ua/>.
3. Бойда С. (). Соціальне підприємництво як інструмент післявоєнної відбудови економіки України. *Економіка та суспільство*. 2023. № 58. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-25>.
4. Ільченко В. М., Пістунова В. О. Можливості фінансування соціального підприємництва в Україні. *Підприємництво та інновації*. 2023. No 26. С. 47–51. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/26.7>.
5. Міщенко С. Соціальне підприємництво: ефективний інструмент подолання безробіття. *Вісник Приазовського Державного Технічного Університету*. Серія: Економічні науки. 2023. № 1 (38). С. 40-44. URL: https://journals.uran.ua/ves_pstu/issue/view/16328.
6. Другова О. С. Соціальне підприємництво: шлях до сталого розвитку бізнесу та суспільства. *Суспільство та національні інтереси*. 2024. № 4(4). С. 945 – 959.
7. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін. Посібник / Свинчук А.А., Корнецький А.О., Гончарова М. А., Назарук В.Я., Гусак Н.Є., Туманова А. А. Київ: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2017. 188 с.
8. Корнецький А. Соціальне підприємництво: Ефективний інструмент подолання соціальних викликів в Україні? URL: https://socialbusiness.in.ua/knowledge_base/sotsial-ne-pidpriemnytstvo-efektyvnyy-instrument-podolannia-sotsial-nykh-vyklykiv-v-ukraini/.
9. Фарат О.В., Косовська В.В. Проблеми соціального підприємництва під час пандемії. *Економіка та суспільство*. 2021. № 31. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-64>.
10. Ільченко В.М. Інновації як концептуальна основа соціального підприємництва в Україні. *Приазовський економічний вісник*. 2022. №1 (30). DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2022-1-8>.
11. Давидовська В.І. Проблеми соціального підприємництва в Україні. - Науковий вісник Ужгородського національного університету. Міжнародні економічні відносини та світове господарство, частина 1. 2016. Вип. 7. С. 106-109.
12. Матвієнко-Біляєва Г.В. Розвиток та становлення соціального підприємництва та соціальної відповідальності в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*, 2016. № 7. С. 390-394. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/7_ukr/65.pdf.

References

1. Ministerstvo tsyvrovoi transformatsii Ukrainy. Stratehiia tsyvrovoi transformatsii ahrarnoho sektoru. [Ministry of Derzhavna sluzhba zainiatosti Ukrainy. (n.d.). Analytichna ta statystychna informatsiia [Analytical and Statistical Information]. Available at: <https://www.dcz.gov.ua/analytics/view>.
2. Tsentr Zainiatosti Vilnykh Liudei. (n.d.). Available at: <http://czvl.org.ua/>.
3. Boida, S. (2023). *Sotsialne pidpriemnytstvo yak instrument pislivoiennoi vidbudovy ekonomiky Ukrainy* [Social Entrepreneurship as a Tool for Post-War Reconstruction of Ukraine's Economy]. *Ekonomika ta Sotsium*, No. 58. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-25>.
4. Ilchenko, V. M., & Pistunova, V. O. (2023). *Mozhlyvosti finansuvannia sotsialnogo pidpriemnytstva v Ukraini* [Financing Opportunities for Social Entrepreneurship in Ukraine]. *Pidpriemnytstvo ta Innovatsii*, No. 26, pp. 47–51. <https://doi.org/10.32782/2415-3583/26.7>.
5. Mishchenko, S. (2023). *Sotsialne pidpriemnytstvo: efektyvnyi instrument podolannia bezrobittya* [Social Entrepreneurship: An Effective Tool for Combating Unemployment]. *Visnyk Priazovskoho Derzhavnoho Tekhnichnoho Universytetu*. Serii: Ekonomichni Nauky, no. 1 (38), pp. 40–44. Available at: https://journals.uran.ua/ves_pstu/issue/view/16328.
6. Druzhova, O. S. (2024). *Sotsialne pidpriemnytstvo: shliakh do staloho rozvytku biznesu ta suspilstva* [Social Entrepreneurship: A Path to Sustainable Development of Business and Society]. *Sotsium ta Natsionalni Interesy*, no. 4(4), pp. 945–959.
7. Svynchuk, A. A., Kornetskyi, A. O., Honcharova, M. A., Nazariuk, V. Ya., Husak, N. Ye., & Tumanova, A. A. (2017). *Sotsialne pidpriemnytstvo: vid idei do suspilnykh zmin* [Social Entrepreneurship: From Idea to Social Change]. Kyiv: TOV "Pidpriemstvo 'V EN EI'".
8. Kornetskyi, A. (n.d.). *Sotsialne pidpriemnytstvo: Efektyvnyi instrument podolannia sotsialnykh vyklykiv v Ukraini?* [Social Entrepreneurship: An Effective Tool for Overcoming Social Challenges in Ukraine?]. Available at: https://socialbusiness.in.ua/knowledge_base/sotsial-ne-pidpriemnytstvo-efektyvnyy-instrument-podolannia-sotsial-nykh-vyklykiv-v-ukraini/.
9. Farat, O. V., & Kosovska, V. V. (2021). *Problemy sotsialnogo pidpriemnytstva pid chas pandemii* [Problems of Social Entrepreneurship During the Pandemic]. *Ekonomika ta Sotsium*, No. 31. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-64>.
10. Ilchenko, V. M. (2022). *Innovatsii yak kontseptualna osnova sotsialnogo pidpriemnytstva v Ukraini* [Innovations as a Conceptual Basis for Social Entrepreneurship in Ukraine]. *Priazovskiy Ekonomichnyi Visnyk*, no. 1 (30). <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2022-1-8>.
11. Davydovska, V. I. (2016). *Problemy sotsialnogo pidpriemnytstva v Ukraini* [Problems of Social Entrepreneurship in Ukraine]. *Naukovyi Visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu*. Mizhnarodni Ekonomichni Vidnosyny ta Svitove Hospodarstvo, Part 1, Issue 7, pp. 106–109.
12. Matviienko-Biliaieva, H. V. (2016). *Rozvytok ta stanovlennia sotsialnogo pidpriemnytstva ta sotsialnoi vidpovidalnosti v suchasnykh umovakh* [Development and Formation of Social Entrepreneurship and Social Responsibility in Modern Conditions]. *Ekonomika ta Sotsium*, no. 7, pp. 390–394. Available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/7_ukr/65.pdf.

Стаття надійшла до редакції 03.01.2025 р.